

Kommissionens arbetsprogram 2025

Statsrådsberedningen

Dokumentbeteckning

COM(2025) 45

Celexnummer 52025DC0045

Meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, om kommissionens arbetsprogram 2025 – ”Framåt tillsammans: En djärvare, enklare och snabbare union”

Sammanfattning

Kommissionens arbetsprogram för 2025 är det första som presenterats av den sittande kommissionen. Kommissionen lägger särskild vikt vid regelförenklingar och konkurrenskraft. Arbetsprogrammet innehåller 51 nya initiativ, 123 pågående förslag, 37 förslag som dras tillbaka, 4 som upphävs respektive aviseringar om utvärderingar (s.k. Refits) av 37 befintliga lagstiftningsakter.

Regeringen välkomnar den huvudsakliga inriktningen i kommissionens arbetsprogram. Det ligger i linje med den inriktning som presenterades i höstas genom Ursula von der Leyens politiska riktlinjer för den kommande mandatperioden. Arbetsprogrammet följer i stora delar den ansats som regeringen antagit inom sina prioriterade frågor på EU-området; kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten.

För Sverige är stödet till Ukraina en moralisk plikt och en oundgänglig investering i Europas och därmed Sveriges egen säkerhet, självständighet och framtid. Regeringen instämmer i – och kommer att fortsatt verka för – att stödet till Ukraina med anledning av Rysslands aggression fortsätter att ligga högst upp på EU:s dagordning 2025. Regeringen delar också kommissionens bild att Europa behöver ta ett större ansvar för sin säkerhet och beredskap.

EU behöver stärka konkurrenskraften för att säkerställa en positiv utveckling för tillväxt, handel och sysselsättning i unionen samt för att klara den gröna omställningen. Ökad tillväxt är också en förutsättning för Europas säkerhet i en alltmer utmanande omvärld. Regeringen välkomnar fokuset på regelförenkling. Det är en central del i konkurrenskraftsarbetet.

Regeringen anser att den gröna omställningen behöver utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft. För att uppnå EU:s höga ambitioner behöver de övergripande målsättningarna inom klimat- och miljöpolitiken ligga fast.

Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar att bekämpa smuggling av migranter och förhindra att vapen och narkotika smugglas in via hamnar i EU.

När det gäller den gemensamma migrationspolitiken välkomnar regeringen det fokus som finns på arbetet med genomförandet av Migrations- och asylpakten.

Situationen när det gäller respekt för rättsstatens principer i flera medlemsstater ger fortfarande skäl till oro och regeringen välkomnar att frågan lyfts i arbetsprogrammet.

Vad gäller långtidsbudgeten vill regeringen se en budget och en politik som bättre avspeglar EU:s aktuella utmaningar och regeringens fyra prioriteringar.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens årliga arbetsprogram anger de politiska prioriteringar och åtgärder som planeras inför det kommande året. Arbetsprogrammet för 2025 antogs den 11 februari och är det första arbetsprogrammet för den nyttillträdda kommissionen.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens arbetsprogram 2025 baseras på ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer och hennes uppdragsbeskrivningar till respektive kommissionär. Det är inriktat på ett antal flaggskeppsinitiativ under kommissionens första år samt åtgärder för genomförande och regelförenkling.

Kommissionen menar att det är behovet av enighet som är drivkraften i detta första arbetsprogram. Genom att arbeta tillsammans blir EU starkare och kan bättre möta de övergripande och sammanlänkade utmaningar EU står inför. Dessa rör bl.a. vår inre och yttre säkerhet, vår konkurrenskraft, vårt klimat och vår miljö liksom våra värderingar och vårt sätt att leva. Kommissionen beskriver sin ambition att öka konkurrenskraften, höja säkerheten och stärka den ekonomiska motståndskraften, men också att göra unionen redo för att bli större.

1.2.1 En strategisk agenda för genomförande och förenkling

Arbetsprogrammet för 2025 är starkt inriktat på förenkling. Den innehåller en första rad övergripande paket och förslag som ska få EU:s politik och lagstiftning att fungera bättre och snabbare för att stärka EU:s konkurrenskraft.

Det första övergripande s.k. Omnibuspaketet omfattar bl.a. långtgående förenklingar av rapportering om hållbar finansiering, tillbörlig aktsamhet i fråga om hållbarhet samt taxonomi och mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen. Andra initiativ, t.ex. rättsakten om påskyndad utfasning av fossila bränslen i industrin, ska effektivisera tillståndsgivning och rapporteringskrav. En ny definition av medelstora (s.k. midcap) bolag avser att minska regelbördan så att små och medelstora företag stöter på färre hinder när de växer.

Förenklingar av den gemensamma jordbrukspolitiken och andra politikområden som påverkar jordbrukarna kommer att riktas mot orsakerna till komplexitet och en alltför stor administrativ börda för nationella förvaltningar och jordbrukare. Ytterligare förenklingsförslag kommer att övervägas, t.ex. ett övergripande paket på försvarsområdet för att bidra till att nå de investeringsmål som anges i vitboken för försvar.

1.2.2 De politiska riktlinjerna

1.2.2.1 En ny plan för Europas hållbara välförhållanden och konkurrenskraft

I arbetsprogrammet betonas behovet av att stärka EU:s industriella bas och att minska de strukturella hinder som hämmar tillväxt och innovation. EU:s konkurrenskraft anges som avgörande för Europas framtida tillväxt och

sysselsättning. Kommissionen presenterar en rad initiativ för att tackla strukturella problem för Europas konkurrenskraft.

Kommissionen konstaterar att EU behöver fokusera på innovation och industriell utveckling. Det finns ett tydligt mandat att prioritera tillväxt och investeringar mot bakgrund av Antwerpen- och Budapestdeklarationerna, rådets strategiska agenda samt Enrico Lettas och Mario Draghis rapporter om den inre marknaden respektive EU:s konkurrenskraft. Bland annat aviseras en så kallad 28:e rättslig ordning för startup- och expanderande företag i EU med förenklade regler och minskade kostnader för misslyckanden, inbegripet bolagsrätt, insolvensrätt, arbetsrätt och skatterätt.

Kommissionen vill kombinera utsläppsminskningar och konkurrenskraft i en gemensam tillväxtstrategi. Insatserna för hållbar tillväxt vägleds av den s.k. Konkurrenskraftskompassen som presenterades den 29 januari 2025 (se faktapromemoria 2024/25:FPM16).

Given för ren industri, som presenterades den 26 februari 2025, ska säkerställa ett konkurrenskraftigt EU som samtidigt når målsättningarna i den s.k. Europeiska gröna given. Två handlingsplaner har som ett resultat presenterats, för fordonsindustrin och för stålindustrin. Ett kemikaliepaket med fokus på konkurrenskraft, förenkling, PFAS och bibehållen skyddsnivå föreslås även och EU:s klimatlag uppdateras med ett nytt mål om att minska utsläppen med 90 procent till 2040. Kommissionen vill fasa ut importen av rysk energi. Som en del av strategin föreslår kommissionen ett kärnenergiprogram för att påskynda utvecklingen av små modulära reaktorer. En förnyad bioekonomistrategi ska underlätta för mer cirkulär och hållbar produktion samt användning av biologiska resurser.

Kommissionen vill underlätta tillgång till investeringar och finansieringsmöjligheter med målen att fördjupa den inre marknaden för kapital, öka finansinstitutens konkurrenskraft globalt och möta EU:s växande finansieringsbehov. Kommissionen aviseras också en ny horisontell strategi för den inre marknaden, som ska undanröja hinder och skapa bättre förutsättningar för gränsöverskridande handel. Målet är att stärka europeiska företags globala konkurrenskraft och möjliggöra ökad integration inom unionen.

För att påskynda omställningen till hållbara transporter lanseras ett nytt initiativ för utbyggnad av laddnings- och tankningsinfrastruktur. Strategin omfattar även handels- och investeringspartnerskap med tredjeland för att säkerställa tillgången till förnybara och koldioxidsnåla bränslen.

EU:s digitala infrastruktur ska stärkas. Kommissionen vill förbättra tillförlitligheten i nätverken och möjliggöra gränsöverskridande nät drift. För att säkerställa EU:s ledande position inom AI lanseras en handlingsplan med fokus på utvecklingen av AI-fabriker. Ambitionen är att stärka den europeiska innovationsförmågan och minska beroendet av aktörer utanför unionen.

Kommissionen aviserar ett nytt ramverk för rymdsektorn. Det ska reglera europeiska rymdoperatörers verksamhet när det gäller rymdskrot och branschens miljöpåverkan.

Innovation inom bioteknik prioriteras. Kommissionen vill samla resurser, undanröja rättsliga hinder och nyttja artificiell intelligens för att stärka biotekniken. Strategin omfattar cirkulär och hållbar produktion av biologiska resurser för livsmedel, material, energi och tjänster.

1.2.2.2 En ny era för Europas försvar och säkerhet

Kommissionen kommer att lägga fram en vitbok om det europeiska försvarets framtid. Ambitionen är en mer konkurrenskraftig försvarsindustri, stärkt försvarsförmåga och ett större fokus på försvarsinvesteringar. Vidare ska samarbetet med NATO fördjupas, den försvarsindustriella basen stärkas, och Europas militära förmåga öka.

Beredskapen för kriser ska förbättras. Kommissionen föreslår en strategi för beredskap som ska stärka EU:s förmåga att ha beredskap för, förebygga och hantera gränsöverskridande kriser och hot, inklusive en ökad motståndskraft mot bristsituationer och minskade beroenden gällande medicinska motåtgärder

EU:s inre säkerhet ska stärkas med en ny säkerhetsstrategi. Den ska fokusera på att bekämpa vapensmuggling och narkotikahandel. Kommissionen vill förbättra skyddet av kritisk infrastruktur, särskilt undervattenskablar och sjukvårdssektorn.

Migrationspakten ska genomföras. Kommissionen föreslår därutöver en ny strategi för effektiv migrations- och asylpolitik. Den ska stärka samarbetet med tredjeland när det gäller migrationsflöden. Åtgärder ska vidtas för att bekämpa människosmuggling och förbättra återvändandepolitiken, med hjälp av digitala verktyg och bättre samordning mellan medlemsstaterna.

1.2.2.3 Stödja människor, stärka våra samhällen och vår sociala modell

Den europeiska sociala modellen anges vara en grundpelare som har utmanats av kriser vilka har påverkat bland annat levnadskostnader. Teknologisk utveckling och demografiska förändringar anges ha förvärrat detta ytterligare. Kommissionen vill därför stärka den sociala rättvisan.

Genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska stärkas med en ny handlingsplan. En pakt för social dialog ska tas fram i samarbete med arbetsmarknadens parter. Ungas delaktighet ska därtill stärkas med hjälp av bland annat ungdomspolitiska dialoger.

För att möta kompetens- och arbetskraftsbrist och stärka konkurrenskraften föreslås en satsning på en europeisk kompetensunion. Utbildning och livslångt lärande ska anpassas till arbetsmarknadens behov.

En ny konsumentagenda för 2025–2030 ska innehålla en handlingsplan med en balanserad strategi som skyddar konsumenterna utan att skapa överdriven byråkrati för företagen.

1.2.2.4 Slå vakt om vår livskvalitet, jordbruk, livsmedelstrygghet, vatten och natur

Kommissionen vill säkerställa en trygg livsmedelsförsörjning genom hållbart jordbruk som ger bönder rättvisa inkomster. En långsiktig vision för jordbruk och livsmedel ska skapa stabila ramar och strategiska förslag för sektorn.

Haven spelar en avgörande roll för Europas hållbarhet och säkerhet, inte minst genom sin förmåga att reglera klimatet. För att bevara haven för framtida generationer föreslår kommissionen en havspakt som en gemensam ram för all havspolitik. Dessutom anges att den europeiska strategin för vattenresiliens ska

bidra till hållbar användning av vattenresurser och motverka klimatförändringarnas effekter såsom översvämningar och torka.

1.2.2.5 Skydda vår demokrati och upprätthålla våra värden

Arbetet med att skydda demokratin, upprätthålla rättsstatens principer och bygga ett inkluderande samhälle ska intensifieras. Demokratin hotas av valpåverkan och desinformation. För att hantera dessa hot avser kommissionen införa ett ”demokratiförsvar”. Kommissionen avser även stärka skyddet av demokratin genom att stödja, skydda och stärka civilsamhället. Kommissionen aviserar en vidareutveckling av den årliga övervakningsrapporten om rättsstatens principer så att den även omfattar den inre marknaden.

Jämlikhet och mänskliga rättigheter är grundvärderingar i unionen. Kommissionen presenterade en färdplan för kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter inför internationella kvinnodagen 2025. För att motverka diskriminering ska kommissionen lansera nya strategier för hbtqi-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter och antirasism.

1.2.2.6 Europa i världen, utnyttja vår styrka och våra partnerskap

Kommissionen anser att den regelbaserade världsordningen utsätts för allt större tryck. Kommissionen betonar behovet av att vara mer beslutsam när det gäller att hävda sina strategiska intressen. Kommissionen avser stötta Ukraina så länge det behövs.

Samtidigt strävar kommissionen efter att bidra till en rättvis, heltäckande och varaktig fred i Mellanöstern som grundar sig på en tvåstatslösning. Kommissionen anser att det, efter maktskiftet i Syrien, behövs ett nytt partnerskap mellan EU och Syrien. Även strategin för Iran behöver omarbetas. Det anges även att EU måste stärka sitt samarbete med Egypten, Jordanien, Irak, Libanon och Rödahavsregionen samt utveckla det strategiska partnerskapet mellan EU och Gulfstaterna.

En *ny pakt för Medelhavet* ska stärka samarbetet med EU:s södra grannskap med fokus på regionens invånare, hållbara investeringar, ekonomisk stabilitet, skapande av sysselsättning, energi, hållbar resursförvaltning, konnektivitet,

säkerhet, migration samt rörlighet med fokus på människorna i regionen och utifrån gemensamma intressen och värderingar.

En ny Indien-agenda föreslås för att samarbeta kring gemensamma strategiska intressen. EU föreslås stärka sina strategiska investeringar i partnerländer. Privat kapital ska mobiliseras för hållbara investeringar, och hinder för finansiering i låg- och medelinkomstländer ska undanröjas. Kommissionen ska analysera hur unionen bäst kan hantera instabila regioner genom samordnade insatser och effektiva resurser inom befintliga budgetramar.

1.2.2.7 Uppnå resultat tillsammans och förbereda vår union för framtiden

Kommissionen arbetar för att förbereda unionen för framtiden, både finansiellt och institutionellt. En ny flerårig budgetram ska tas fram som ska vara bättre anpassad till EU:s prioriteringar.

För att möjliggöra en framtida utvidgning analyseras konsekvenserna av fler medlemsstater och vilka åtgärder som krävs för att EU ska fungera effektivt också som en större union. Erfarenheter från tidigare utvidgningar kommer att användas för att identifiera nödvändiga reformer. Den meritbaserade ansatsen betonas.

Institutionellt vill kommissionen stärka relationen till Europaparlamentet och ministerrådet genom utökat samarbete och transparens. Kommissionärerna ska vara synliga i parlamentet, engagerade i medlemsstaterna och delta i ministerrådets arbete.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar i stort den nytilträdde kommissionens arbetsprogram. Det ligger i linje med inriktningen från den strategiska agendan och regeringens prioriteringar inför lagstiftningsperioden 2025–2029 och lägger en grund för att möta de utmaningar EU står inför idag.

För Sverige är stödet till Ukraina en moralisk plikt och en oundgänglig investering i Europas och därmed Sveriges egen säkerhet, självständighet och framtid. Det handlar om ekonomiskt, politiskt, militärt och rättsligt stöd, inklusive till reform- och uppbyggnadsarbete och Ukrainas EU-närmande, liksom sanktioner och andra åtgärder för att öka trycket mot Ryssland och krav på ansvarsutkrävande.

Regeringen instämmer i – och kommer att fortsatt verka för – att stödet till Ukraina med anledning av Rysslands aggression fortsätter att ligga högst upp på EU:s dagordning 2025. Unionen spelar också en allt viktigare roll för att stärka försvarsindustrin, den militära rörligheten och den civila beredskapen i Europa.

Regeringen delar kommissionens bild att Europa behöver ta ett större ansvar för sin säkerhet och beredskap. Den huvudsakliga vägen för att säkra Europas trygghet är att medlemsstaterna investerar tillräckligt i nationellt försvar genom sina nationella försvarsbudgetar. Givet det allvarliga säkerhetspolitiska läget är regeringen beredd att arbeta konstruktivt med förslag för att åstadkomma en långsiktigt hållbar försvarsfinansiering för Unionens medlemsstater. Regeringen anser vidare att åtgärder för att öka mängden privat kapital i försvarsindustrin är centralt. Regeringen välkomnar ett nära samarbete med Nato och andra närstående partners. Regeringen välkomnar också att kommissionen överväger ytterligare förenklingsförslag på försvarsområdet.

EU behöver stärka konkurrenskraften för att säkerställa en positiv utveckling för tillväxt, handel och sysselsättning i unionen samt för att klara den gröna omställningen. Ökad tillväxt är också en förutsättning för Europas säkerhet i en alltmer utmanande omvärld.

Som utgångspunkt anser regeringen att stärkt produktivitet och goda ramvillkor, liksom en stärkt och väl fungerande digital inre marknad, är

förutsättningar för EU:s konkurrenskraft. Regeringen verkar för att fortsätta åtgärder på konkurrenskraftsområdet fokuserar på en fördjupad inre marknad genom bl.a. ökad efterlevnad, borttagande av handelshinder för tjänster, regelförenkling och minskad regelbörda för företag, ökad öppenhet, regelbaserad handel och nya frihandelsavtal. Regeringen välkomnar fortsatt arbete för att stärka, fördjupa och ytterligare integrera EU:s kapitalmarknader.

Regelförenkling är en central del i konkurrenskraftsarbetet. Bättre lagstiftning, mindre administrativa bördor och byråkrati förbättrar förutsättningarna för en starkare tillväxt och ökad innovationsförmåga, och är fortsatt högt prioriterat av regeringen. Fokus för regelförenklingsarbetet bör vara de sammantagna regelbördorna och de mest verkningsfulla åtgärderna. Regelförenkling bör inte innebära kompromissande med övergripande mål. Det är därför angeläget och välkommet att dessa mål ligger fast. Regeringen verkar för att värna utrymmet för social dialog så att arbetsmarknadens parter, på EU-nivå och nationell nivå ges möjlighet att hitta passande villkor och underlätta omställning.

Regeringen anser att den gröna omställningen behöver utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft. För att uppnå EU:s höga ambitioner behöver de övergripande målsättningarna inom klimat- och miljöpolitiken ligga fast. Klimat- och miljöpolitiken möjliggör en modern europeisk konkurrenskraftig industri genom ett hållbart nyttjande av europeiska naturresurser som samtidigt bidrar till en ökad beredskap. Fossila bränslen måste fasas ut och tillgången till stabil och fossilfri energi öka.

Den gränsöverskridande organiserade brottsligheten är systemhotande såväl för den inre som för den yttre säkerheten i EU. Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar att bekämpa smuggling av migranter och förhindra att vapen och narkotika smugglas in via hamnar i EU.

När det gäller den gemensamma migrationspolitiken välkomnar regeringen det fokus som finns på arbetet med genomförandet av Migrations- och asylpakten. Det är avgörande att alla genomför det EU har beslutat för att systemet ska fungera. Regeringen stödjer även ambitionen att fortsatt utveckla partnerskap med tredjeländer för att motverka irreguljär migration och välkomnar därför ett reviderat regelverk för återvändande, en översyn av konceptet säkert tredjeländ samt kommissionens aviserade strategi på viseringsområdet.

Situationen när det gäller respekt för rättsstatens principer i flera medlemsstater ger fortfarande skäl till oro och regeringen välkomnar att frågan lyfts i arbetsprogrammet. Respekten för EU:s värden är en förutsättning för ett fungerande samarbete inom unionen. Det är också av vikt att EU tydligt står upp för folk-rätten inklusive mänskliga rättigheter i sin externa politik.

Vad gäller långtidsbudgeten vill regeringen se en budget och en politik som bättre avspeglar EU:s aktuella utmaningar och regeringens fyra prioriteringar; kriget, konkurrenskraften, klimatet, kriminaliteten. Budgeten och den politik den finansierar behöver en enklare struktur, få tematiska områden och färre program. Detta för att skapa ändamålsenlig beredskap, flexibilitet och handlingsberedskap i en föränderlig värld, t.ex. för att hantera kriser och säkerställa gränsskydd. En reformerad struktur behöver vara förenlig med bindande tak.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl har lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas, förutom kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Kommissionens arbetsprogram har inte sänts på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen kommer att inleda samtal med Europaparlamentet och rådet för att upprätta en gemensam förteckning över gemensamma prioriteringar som Europaparlamentet och rådet är eniga om att vidta åtgärder för.

4.2 Fackuttryck och termer